

Tunnelbygget som blev en

GIFT SKANDAL

sidorna 5–13

”Planera för det oplanerade” står det på förre projektchefen Per Marelds rum på Skanskas kontor vid Hallandsåsen. Nu står bygget stilla. Ett antal utredningar håller på att fördela skulden för giftspridningen, men ingen kan ta ifrån Skanska det ansvar för arbetsmiljön de har enligt lagen.

Vi har besökt Hallandsåsen, träffat arbetare, chefer och ombudsmän och frågat hur arbetarna kunde bli förgiftade utan att någon brydde sig.

”Vi borde ha kollat bättre”

Hallandsåsen i oktober. Tidigare var här en larmande arbetsplats. Nu är det tyst och stilla. Alla väntar, tunnelarbetarna oroligt på besked om sin hälsa – och om fortsatt arbete. Skanska väntar på besked att få börja bygga igen, och de väntar på besked om åtal för arbetsmiljöbrott. Om Skanska följt lagstiftningen, hade deras arbetare inte blivit förgiftade.

Text:
Mats Andersson

Foto:
Lars Ardarve

februari 1995 kom Per Schraml, anställd av Kraftbyggarna, till Hallandsåsen knappt ett år senare hade de kört fast och Skanska tog över bygget. Tunneljobb är sällan lätta, men det här var extra besvärligt. Det gick långsamt fram och arbetet skedde under ett ständigt regn från tunneltaket.

Under sommaren hände något och det gick för första gången bra att arbeta i den besvärliga Hallandsåsen. Tunneln under Hallandsåsen blev torr och fin, sedan man börjat täta med Rhoca-Gil. Medlet var mer effektivt och mer lättanvänt än cementen man tidigare försökt täta med. Tunneln växte med minst 30 meter i veckan, mot bara några få meter tidigare.

Det var bara det att ögonen sved och rann, och många fick huvudvärk. Men tunnelarbetarna fortsatte att borra, spränga och injektera Rhoca-Gil, lugnade av dem som borde vetat, Skanskas chefer. De vidarebefordrade tillverkarnas försäkran att medlet var ofarligt och arbetet fortsatte.

Nu sitter Per Schraml i husvagnen på campen vid norra påslaget, med stickningar i fingrarna och ögon som svider. Han undrar hur det ska bli med honom själv och med tunnelbygget. På bordet i husvagnen sitter ett litet stativ, det använder Per när han ägnar sig åt sin hobby, att binda flugor.

– Jag är egentligen borrhare och sprängare, men i augusti gick jag över till injektering. Vi arbetade intensivt med Rhoca-Gil då. När jag började injektera fick jag ingen information om medlet, ingen information om skyddsutrustning.

Dödsfall på tunnorna

– Det stod att medlet var cancerframkallande och det var dödsfall på tunnorna, men man var så inne i det. Alla höll på med det och ingen sa något.

– Vi hade regnrock och gummihandskar, men när man pumpade upp i taket kunde man få en jävla slask Rhoca-Gil rakt ner i rockärmen och tog man snabbt ner armen så rann det in i handsken istället.

När vi injekterade i torra partier åkte regnrocken av och man blev blöt upp till armbågarna av Rhoca-Gil. Man var ständigt blöt av det, och ibland la man in en snus...

Problemen kom efterhand, men det var inget Per förknippade med tätningsmedlet, han tänkte över huvud taget inte så mycket på det i början. Men så småningom började det pratas och Per upptäckte att hans arbetskamrater sa samma sak som han.

– Jag är skyddsombud så jag kan ju vara självkritisk, och det har jag varit. Vi borde ha kollat bättre, men man litar på företaget och Skanska har ju inte smugglat in det. Vi, vanliga skyddsombud, arbetare, vi ifrågasätter inte.

De lugnande beskeden hade också varit många. Christina Söderberg kom till arbetsplatsen som representant för tillverkaren, Rhône Poulenc. Många berättar om hur hon hävdade Rhoca-Gils ofarlighet; att man kan dricka det, att det är farligare med salt på maten eller att dricka en sjuttiofem Whisky än

att få i sig Rhoca-Gil.

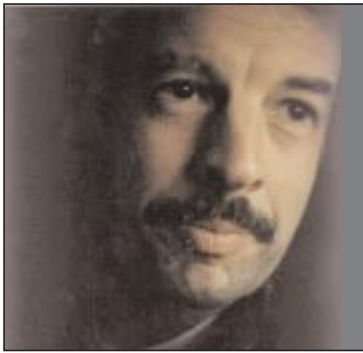
Lars Wester, VD för Rhône Poulenc i Sverige, hävdar att hon blivit missuppfattad. Vad det handlar om är jämförelser med giftigheten hos andra, till synes mer harmlösa produkter.

– Vi skulle aldrig hävda att salt är farligare än en av våra kemiska produkter.

Månader av besvär

Alla de lugnande orden bet inte på tunnelarbetarnas besvär. Det fortsatte att kliä, svida och värka. Flera månader efter att besvären blivit kända av Skanska kontrollerades luften tunnelarbetarna vistades i. När resultatet från luftprovet kom i slutet av september beslutade man om bättre utsug och fler prover. Arbetarna fick veta att de borde använda heltäckande skyddsmask. Mer fick de inte reda på och arbetet fortsatte. Det dröjde flera dagar innan det fanns skyddsmasker på plats, men inte till alla. Även vatten från tunneln undersöktes. Tisdagen den sista

Per Schraml är tunnelarbetare sedan 20 år. Han har arbetat med Rhoca-Gil i Hallandsåsen. En första läkarundersökning har följts av en till, men han har ännu inte fått veta resultatet.

"Det stod att medlet var cancerframkallande"

september fick man resultatet av vattenprovet.

Enligt Jan Stattin, nuvarande platschef, var det resultatet nog för att stoppa injekteringen, precis som luften i tunneln hade vattnet i Vadbäckens höga värden av akrylamid. Samtidigt rapporterades om kor som blivit förgiftade av att ha druckit vattnet. Injekteringen stoppades.

– En kille med traktorgrävare berättade att det varit stor uppståndelse

under natten. De hade hämtat en ko som betat vid mellanpåslaget och kört den till Uppsala för analys, säger Per.

På onsdagen började journalisterna komma, men Skanskaarbetarna visste inte mycket om vad som hände, inte mycket mer än de såg på TV. På fredagen reste Per Schraml till Tyskland för att jaga vildsvin. Han blev snart uppringd av en arbetskamrat som berättade att kaos brutit ut vid Hallandsåsen.

Bygget stoppas

Den 6 oktober stoppas allt tunnelarbete. Det som tidigare var en arbetsplats och ett tunnelbygge har nu blivit en giftskandal. Rättare sagt, det är nu skandalen blir uppenbar, nästan tio månader efter att Skanska fick information om medlets giftighet och vilken skyddsutrustning som borde ha använts från första stund.

Tunnelarbetarna börjar inse vidden av vad som hänt, de har oskyddade arbetat med gift, farligare än de anat. Symptomen de känt beror på att de kommit i kontakt med nervgift.

Under oktober månad sprider sig tystnaden runt Skanskas tre arbetsplatser vid Hallandsåsen. Det pågår lite småjobb, ett betongfundament gjuts vid norra påslaget. Vid mellanpåslaget installeras nya fläktar. De flesta fördriver tiden, pratar med journalister som kommer och går. Det går snabbt att få ihop fyra gubbar som flyttar ett bord upp till cheferna på övervåningen på kontorshuset. Många oroar sig över sin hälsa.

Efter några veckor stängs området runt kontoret och husvagnscampen av. Securitasvakter ser till att bara den med avtalat ärende slipper igenom. Skälet

sågs vara en journalist från Expressen som gick runt bland husvagnarna klockan tre en natt för att ställa frågor. När kossorna är bortförda från riskområdet och de omkringboende fått säga sitt, då övergår massmedias intresse till jobbarna.

Ingen anledning till oro

Innanför dörren på kontorsbyggnaden sitter Per Schraml med uppgift att hålla obehöriga borta. Det gör han, lika vänligt som bestämt. Det här är dagen när resultaten av de första blodproven ska redovisas och stämningen är lite uppjagad. Alla anställda samlas i utställningssalen för att lyssna på experternas ord. Medan de väntar skulle de kunna läsa på plakatet med rubriken "Miljö". "En annan viktig miljöaspekt som Skanska och Banverket tar stor hänsyn till är kvaliteten på vattnet som släpps ut ur tunneln."

Provresultaten är väl kända vid det här laget. De undersökta har giftet i sig, men de behöver inte oroa sig. Det är tveksamt om orden hjälper.

Det var uppe vid mellanpåslaget som de förgiftade korna gick. Omgivningarna är vackra. En liten bäck slingrar sig över en grön äng, via den spreds giftet. Nu står ett litet reningsverk och pumpar vid sedimenteringsdammen. Med ozon ska det rena vattnet som pumpas upp ur tunneln. På området finns en brunn. Ena dagen drack man vattnet och tvättade sig i det. Nästa dag fick man inte ens använda det för att spola toalettterna.

Kvitta mot kväveutsläpp

Det är en stilla höstdag, tills en riksdagskvinna från centern dyker upp, följd av journalister, fotografer och Skanskas informationschef, Lennart Hallberg. Nu ska tunnel och förgiftat vatten förevisas. På väg ner i åsen frågar Seko-magasinet om inte Skanska kan föreslå de uppretade lantbrukarna på Bjärehalvön att man kvittar utsläppen av akrylamid mot deras kväveutsläpp.

– Nej, nej, svarar han förskräckt, jag har inte ens vågat andas om saken.

Nere i den mörka tunneln dryper det av vatten, ända fram till den punkt där man använt Rhoca-Gil. Längst ner i tunneln ligger svart vatten. När man vet att reningen fungerar ska det pumpas upp. Efter besöket åker alla upp i ljuset igen. ●

Dag för dag mot byggstoppet

Turerna har varit många kring tunnelbygget i Hallandsåsen ända sedan det startade 1992. Läs om de viktigaste händelserna som lett fram till dagens giftskandal och byggstopp.

1991

Riksdagen avsätter pengar för två järnvägstunnlar genom Hallandsåsen.

Banverket ansöker hos vattendomstolen om att få sänka grundvattennivån vid bygget.

1992

Mars: Banverket skriver kontrakt med Vattenfalls dotterbolag Kraftbyggarna. Pris 690 miljoner för en tunnel som ska vara färdig 1996.

7 oktober: Bygget startar.

24 november: Vattendomstolen ger Banverket rätt att forsla bort vatten från tunneln, dock högst 33 liter per sekund.

1993

April: Den 150 meter långa bergborren Hallbor med en borrdiameter på 9,1 meter börjar arbeta

sig in i åsen. 100 meter i veckan ska den klara.

Juli: Hallbor har borrarat knappt 20 meter tunnel. Bergarten var fel och maskinen forslas bort från bygget och Kraftbyggarna går över till traditionell tunneldrivning.

1994

Vattenglasbaserat bruk injekteras som tätningsmedel.

1995

Februari: Sedan december 1993 har 2 700 ton vattenglasbaserat bruk injekterats.

Maj: Kraftbyggarna avbryter ar-

*Mellanpåslaget.
Det togs upp för
att kunna angripa
åsen från fyra
fronter och på-
skynda arbetet.
Nu är tunneln
mörk och övergi-
ven. Längst in
ligger en liten sjö
med svart, förgif-
tat vatten.*

betet efter att bara ha klarat 2 774 meter av planerade 16 933 meter.

1996

Februari: Skanska påbörjar arbetet med tunneln. Kontraktssumman var 930 miljoner. Skanska har en generalentreprenad. Vilket betyder att det är Banverket som är byggladare och ytterst ansvarigt. **Fram till oktober:** Cementbruk används som förstärkning vid injekteringen. Ett 80-tal olika cementvarianter används, men ingen är tät nog att hålla borta tillräckligt med vatten.

Augusti-september: På upp-

drag av Banverket undersöks hur en lining – att klä in tunnelväggarna med betong – kan utföras.

Oktober-november: Försök med vattenglasbaserat bruk görs. Det tätar bättre än cement, men rapporter visar att det inte är långtidsbeständigt.

December:

Skanska återgår till cement.

1997

Januari: På uppdrag av Banverket börjar tunnlar vidgas för att kunna ge plats åt en lining. Skanska får ett varuinformationsblad över Rhoca-Gil, där det

bland annat framgår att det är "Giftigt vid inandning, hudkontakt ... Irriterar ögon och andningsorgan." Och att "Självförsörjande ansiktsskydd" ska användas. **27 januari:** Banverket och Skanska varnas av Björn Lagerblad från Cement- och Betonginstitutet vid KTH i Stockholm om akrylamids giftighet och att det förbjudits i Japan och USA.

20 februari: På uppdrag av Banverket beställer Skanska de första 25 tonen Rhoca-Gil från Rhône-Poulenc.

21 februari: Björn Lagerbergs rapport är klar. Den visar att

“Vi fick inte några signaler om att det var några problem”

Rhoca-Gil håller i minst 100 år, men pekar också på medlets farlighet.

Mars: Första testet med Rhoca-Gil görs i tunneln.

Mars-april: De anställda undervisas av tillverkaren Rhône-Poulenc om medlet. Skyddshandskar, skyddsglasögon och tät klädsel sägs vara tillräckligt vid hanteringen.

April-maj: Fler tester görs. Tvåkomponentsmedlet blandas över öppna tunnor och arbetare får huvudvärk och mår illa.

Maj: Tester görs på vattnet som leds ut från tunneln. Inga spår av Rhoca-Gil påträffas.

22 maj: Skyddskommittén konstaterar att helmasker finns som kan användas vid blandningen, men att det inte ska vara nödvändigt enligt leverantören. Man ska också leta efter bättre regnställ. Fortfarande tror man att lining ska göras i huvuddelen av tunneln.

Juni: Ett slutet system ordnas för blandningen.

26 juni: Rhoca-Gil börjar användas i full skala. Beslut tas om 200 meter tunnel i en första etapp.

27 augusti: Skyddskommittén informerar om att det finns broschyrer för dem som vill ha

masker vid användandet av Rhoca-Gil.

2-10 september: Previa kontrollmåtar luften i tunneln.

23 september: Resultaten från luftmätningarna är klara och visar nio gånger för höga värden av akrylamid vid norra påslaget där de mesta arbetena med Rhoca-Gil utförts. Då tas beslut om att komplettera med andningskydd av typ airstreamer med filter.

24 september: Skanska tar nya vattenprover vid avrinningen.

29 september: Lantbrukare Bengt Santessons kor som betar vid avrinningen från mellanpåsla-

Skanska kände till riskerna

I slutet av september upptäcker lantbrukaren Bengt Santesson att några av hans kor blivit förlamade. Orsaken är giftigt vatten som pumpas ut ur tunnelbygget i Hallandsåsen. Långt före korna hade arbetarna vid bygget mått dåligt. Orsaken är samma gift som drabbade korna, akrylamid.

Arbetet vid Hallandsåsen stoppas den 6 oktober. Då hade 1 400 ton av tätningsmedlet Rhoca-Gil sprutats in i berget. Flera arbetare har fått nervskador, de har stora mängder akrylamid i blodet. Ännu återstår många blodprovstagningar och läkarundersökningar innan alla de närmare 200 arbetarna fått besked om sin hälsa.

Rhoca-Gil består av två lösningar, den ena innehåller akrylamid och N-metylholakrylamid som är giftiga. När de två ämnena blandats och har stelnat, härdat, är de förvandlade till ett ofarligt tätningsmedel. Men härdningen gick dåligt i Hallandsåsen och de giftiga beståndsdelarna följde med vattnet ut.

– Vi fick information från tillverkaren om att det var ofarligt, säger Skanskas platschef Jan Stattin, som

också pekar på att man var i kontakt med byggarna av tunneln till Oslos nya flygplats, där Rhoca-Gil använts i stora mängder.

– Inte heller där fick vi några signaler om att det var några problem.

Alla, både arbetsledning och arbetare, säger idag att enligt informationen från tillverkaren Rhône-Poulenc var medlet ofarligt.

Dålig härdning är ena sidan av giftskandalen och Skanska hävdar som synes att de inte kunde veta.

Skanska har ansvaret

När Rhoca-Gil börjar användas märker snart arbetarna att allt inte står rätt till. De mår illa och får eksem. Det är den andra sidan av giftskandalen, den som handlar om hur tunnelarbetarna handskas med giftet och informationen från arbetsgivaren. Här får Skanska svårare att hänvisa till tillverkaren. Enligt lagen är ansvaret deras.

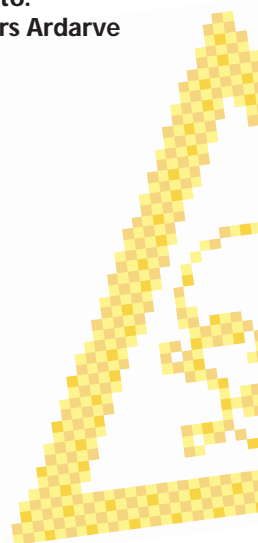
– När problemen kom kallade vi ner skyddsingenjören, men fick information som tidigare, att medlet var ofarligt, säger skyddsombudet Bengt Rydberg.

Efter ett tag görs ett slutet system för blandningen. Tidigare har den utförts mellan öppna tunnor. Bättre fläktar sätts också in. Men inte förrän i september beslutas om att ordentliga andningsmasker ska användas. Då har det gått flera månader sedan tunneljobbarna uppmärksammade sina chefer på problemet.

Förutom sina tunnelarbetares besvär hade de

Text:
Mats Andersson
Ulf Ek

Foto:
Lars Ardarve

get har fått nervskador och blivit förlamade.

30 september: Resultaten av Skanskas vattenprover visar kraftigt förhöjda värden av akrylamid.

1 oktober: Tre av Santessons kor avlivas. En av dem skickas till Statens Veterinärmedicinska anstalt för analys.

2 oktober: Injekteringen med Rhoca-Gil stoppas. Skanskas egna brunn vid mellanpåslet stängs som dricksvattenkälla.

5 oktober: Båstads kommun polisanmäler Banverket och Skanska för miljöbrott.

6 oktober: Allt tunnelarbete stoppas. 5 578 meter är klara och det återstår alltså över en mil innan tunnarna är färdiga.

9 oktober: Resultaten från proverna på korna visar att akrylamid orsakat förlamningen.

12 oktober: Nära 5 000 demonstranter på Bjärehalvön kräver att tunnelprojektet läggs ned.

Saneringsarbetet startar. Ett ozon-reningsverk sätts igång vid mellanpåslet samtidigt som utpumpningen av vattnet längst ned i tunneln stoppas.

En stödgrupp med specialister på bland annat miljö, skyddsarbe-

te, medicin, information och juridik startas av Skanska. Psykologer, läkare och sjuksköterskor stationeras på arbetsplatsen.

Arbetare vittnar om att de och deras familjer trakasserats av ortsborna.

13 oktober: De första arbetarna lämnar blodprover.

15 oktober: Yrkesinspektionen kommer med en kritisk rapport som också ställer krav på det fortsatta arbetet och på skyddsorganisationen inom företaget.

17 oktober: Ett permitteringsavtal träffas mellan Seko och Skanska som ger bibehållen lön till alla

”Alla ska höras. De anställda, ansvariga på Skanska och Banverket, yrkesinspektionen”

skriftlig information från tillverkaren om medlets farlighet och att helmask och heltäckande skyddskläder bör användas. Akrylamid är klassat som giftigt av kemikalieinspektionen, medlet är reglerat i arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om härdplaster och tunnorna hade giftstämplar.

Flera utredningar

Nu pågår flera utredningar om vad som gick snett, bland annat utreder tre åklagare i Malmö miljöbrott och brott mot arbetsmiljölagen. Regeringen har tillsatt en undersökningskommission.

– Vi lägger precis lika stor vikt vid arbetsmiljöbrotten. Där är det fler människor som utsatts för större risker, säger åklagare Claes Lindblom.

– Vi tittar på allt, förutsättningslöst. Alla ska höras. De anställda, ansvariga på Skanska och Banverket, yrkesinspektionen. Vartåt det lutar är för tidigt att uttala sig om.

Yrkesinspektionen gjorde i början av oktober en undersökning som pekade på vissa brister. I ett inspektionsmeddelande skriver man att ”utbildningen har varit ofullständig och inga skriftliga hanterings- och skyddsinstruktioner har upprättats”. Det senare måste ske enligt arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om härdplaster.

Raimon Tahvonen, ombudsman på Seko, tycker att Skanska och Banverket bär ett stort ansvar.

– Det är upprörande att ett av norra Europas största byggföretag inte har någon ordentlig arbetsmiljöplan eller riskanalys vid ett så stort bygge. Och det är Banverkets ansvar att se till att sådana finns, säger han.

Anmärkningsvärda brister

Enligt föreskrifterna ska de som arbetar med akrylamid genomgå en särskild läkarundersökning. Bland annat ska lungorna, eksem och allergier undersökas. Arbetsgivaren informerade yrkesinspektionen om att alla tunnelarbetare har undersökts. Men flera anställda säger att det inte stämmer.

– Jag har hört att arbetare sagt att de inte fått genomgå någon sådan läkarundersökning. Vi håller på och tittar på om det förhåller sig så, säger han, men vill inte kommentera saken vidare innan den har utretts.

Omkring en månad efter sitt inspektionsmeddelande anmäler yrkesinspektionen Skanska för arbetsmiljöbrott. Efter uppgifter från Seko har man gjort en fortsatt utredning. Nu skriver man att Skanska brutit mot en rad punkter i arbetsmiljölagen. Bland annat har tunnelarbetare använt härdplast (Rhoca-Gil) utan att de blivit läkarundersökta först, de har inte gjort någon riskanalys och de har inte fört olika register som de ska. En kemist vid yrkesinspektionen kallar bristerna för anmärkningsvärda.

Alla är ense om att arbetsmiljöorganisationen inte har fungerat bra. Skanska och Banverket ser själva över hur internkontrollen ska förbättras. Skyddsombudet Bengt Rydberg tycker ändå att det lokala skyddsarbetet i stort sett fungerat bra och att åtgärder satts in när problemen uppstått.

– Ingen ska dömas på byggena för att man hantear det eller det ämnet. Det borde istället krävas bättre kontroll på kemikalierna från myndigheterna. Arbetarskyddsstyrelsen, kemikalieinspektionen och även facket borde ha utbildat folk som kommer ut till arbetsplatserna och hjälper till, säger han.

Håll fanan högt

En orsak till att inte mer gjordes för att stoppa Rhoca-Gil var säkert att både arbetare och företag var nöjda med tekniken. Efter år av problem gick det äntligen att borra sig in i berget med ett 40-tal meter i veckan.

Skanska har talat om för sina anställda att de ska vara försiktiga i sina kontakter med massmedia och att de ska ”hålla Skanskas fana högt”. Banverket har kort och gott belagt sina anställda med munkavle.

En annan orsak kan ha varit att arbetarna och skyddsombuden var rädda att inte få jobb vid nästa projekt om de bråkade.

– Den som är projektanställd stoppar inte jobbet i första taget, säger Leif Salander, ombudsman vid Seko väg och ban, och han vill därför se över lagstiftningen för att stärka skyddsombudens anställningstrygghet.

Han tror också att det vore bra om en utomstående facklig representant fick sitta med i skyddskommittén. En sådan person, fristående från arbetsplatsen, hade kunnat slå larm tidigare. ●

anställda som hemförlövas på grund av arbetsbrist.

Av de 77 arbetare som tidigare undersökts av läkare på platsen visar 20 symptom på nervskador. De börjar nu skickas till ytterligare undersökningar vid Malmö allmänna sjukhus. Senare visar det sig att 48 av 206 har symptom. **20 oktober:** De första resultaten från blodproven är klara. Alla de sju testade har klara förhöjningar av akrylamid.

Rhône-Poulenc stoppar försäljningen av Rhoca-Gil i hela världen.

21 oktober: Regeringen tillsätter

en tunnelkommission som bland annat ska utvärdera hur arbetsmiljöarbetet har organiserats vid projekt Hallandsåsen.

3 november: Yrkesinspektionen anmäler Skanska för arbetsmiljöbrott. Efter uppgifter från Seko gör man ytterligare ett besök vid Hallandsåsen och finner att Skanska brutit mot flera föreskrifter i arbetsmiljölagen.

6 november: Skanska varslar de omkring 170 anställda om uppsägning på grund av arbetsbrist. Man hoppas kunna lösa övertaligheten med kompletteringsutbildning i lining och omplaceringar.

Den 18 november blir det förhandlingar om neddragningarna. **7 november:** Provboringar inleds i en av de norra tunnarna. Resultatet av vattenproverna bildar underlag för hur saneringen ska genomföras. Skanska räknar med att probborringarna tar tre veckor. För första gången använder tunnelarbetarna heltäckande skyddskläder.

12 november: Kemikalieinspektionen polisanmäler Rhône-Poulenc för brister i varuinformationen, bland annat när det gäller gränsvärden, halten av akrylamid och risken för nervskador. ●

Väldtäkt eller miljövinst?

Giftutsläppen vid Hallandsåsen har vållat uppståndelse i massmedia. Till stor del har det handlat om behovet av en tunnel och ofta har det hetat att ingreppet är för stort för att motivera tio minuters tidsvinst.

Tunneln under Hallandsåsen ingår i upprustningen av västkustbanan, som avsevärt förkortar restiden mellan Göteborg och Malmö. Men tunneln är i första hand viktig för godstågen, som har stora problem med den nuvarande stigningen. De kan inte ta sig över fullastade, och vid snöväder och lövfällning är det svårt att över huvud taget ta sig upp.

Banverket ser tunneln som ett miljöprojekt. Effektivare transporter på järnväg minskar miljöbelastande transporter på väg, framför allt av gods, men även av människor. I sin förlängning är tunneln viktig för godstrafiken från norra Sverige över Karlstad, Göteborg och vidare via Malmö och Öresundsbron ner till kontinenten.

Det budskapet har inte gått fram överallt.

En mer originell vinkling fanns på Expressens kultursida där tunnelbygget beskrevs som en väldtäkt på åsen. "Hon läg där högrest och vacker", etcetera. Man får förmoda att tunnelarbetarna var väldtäktsmännen.

Tidningen Affärsvärlden närmar sig det metafysiska. De skriver att det ligger något symboliskt i att just ett järnvägsprojekt drabbats av en miljökatastrof och de fortsätter "som om naturen ville korrigera de stora infrastrukturprojekten och sätta stopp". ●

Text:
Mats Andersson

Foto:
Bertil Hagberg

*Norra påslaget.
Det var här man
arbetade mest med
Rhoca-Gil. Drygt
1 000 ton har
sprutats in i berget.*

